فصلنامه حسابداری مالی/ سال اول/ شماره ۱/ بهار ۸۸/ صفحات ۹۳-۱۰۳

# بررسی نگرش مدیران واحدهای تولیدی استان چهارمحال و بختیاری نسبت به سودمندی اطلاعات حسابداری صنعتی

ایرج ترابی*

## چکیده

*در کشورهای توسعه یافته، عموماً به سیستم‌های حسابداری صنعتی توجه زیادی می‌گردد و مدیران واحدهای تجاری در فرایند تصمیم‌گیری‌های خود به اطلاعات ارائه شده توسط سیستم مذکور توجه کامل می‌نمایند زیرا فرایند وجود رقابت باعث می‌گردد که مدیران مجبور به توجه به دو عامل قیمت و کیفیت کالاهای تولید شده داشته باشند تا از این طریق امکان موفقیت در بازار رقابتی برای آن‌ها حاصل شود. این تحقیق در صدد پاسخگویی با این سؤال است که آیا مدیران واحدهای تولیدی در استان چهار محال و بختیاری نیز به اطلاعات حسابداری صنعتی توجه و عنایت می‌نمایند.*

*تحقیق حاضر، تحقیقی کاربردی از نوع توصیفی- پیمایشی است که برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق از پرسشنامه استفاده شده است. هدف از این تحقیق بررسی میزان سودمندی اطلاعات حسابداری صنعتی در فرایند تصمیم‌گیری مدیران استان چهارمحال و بختیاری می‌باشد.*

*به منظور محدود نمودن جامعه آماری صرفاً به بررسی دیدگاه مدیران صنایع استان چهارمحال و بختیاری در این زمینه پرداخته شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد اطلاعات سیستم حسابداری صنعتی مورد توجه مدیران بوده و نیازهای اطلاعاتی آن‌ها را تأمین می‌نماید.*

**واژگان کلیدی:** حسابداری صنعتی، گرایش اقلام بهای تمام شده، هزینه‌یابی تفاضلی، بودجه جامع.

* عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

### ۱. مقدمه

فعالیت و عملکرد سازمان‌ها در حال حاضر، تحت تأثیر دو نیروی عمده قرار دارد که عبارتند از: تغییرات تکنولوژی و رقابت جهانی. سازمان‌هایی که نتوانند خود را با این دو نیرو تطبیق دهند در دراز مدت قادر به ادامه حیات نخواهند بود. واحدهایی که در چنین محیط‌های پویایی فعالیت می‌کنند، برای تهیه اطلاعات مورد نیاز، ناگزیر به سیستم حسابداری صنعتی خود، اتکاء می‌کنند.

واحدهای انتفاعی برای رویارویی با پیشرفت سریع فن آوری و افزایش رقابت جهانی ناگزیر باید در پی بهبود مستمر عملیات خود باشند. توقف در هر سطحی از کارایی و اثربخشی، به خودی خود موجب عقب ماندگی و در نهایت خروج از بازار رقابت می‌شود. عوامل مذکور مدیران شرکت‌ها را وادار می‌کند به تولید محصول و عرضه خدمات با کیفیت بالا بپردازند، نیاز مشتریان را به سرعت تأمین کنند و این فعالیت‌ها را با حداقل هزینه انجام دهند. در این راستا حسابداری صنعتی می‌تواند کمک مؤثری برای رویارویی با چالش‌های امروز فراهم آورد. نیاز به اطلاعات، نیروی محرکه‌ای است که حسابداری صنعتی سازمان‌ها را پشتیبانی و هدایت می‌کند. اطلاعات حسابداری صنعتی، اغلب امکان انجام دو وظیفه تسهیل تصمیم‌گیری‌ها و تأثیر بر تصمیم‌گیری‌ها را فراهم می‌سازد. هدف در این حوزه عموماً اثر گذاری بر تصمیم‌گیری‌های مدیران است.

### ۲. بیان مسئله

مدیران برای ارائه تولیدات جدیدتر، قیمت‌گذاری محصولات تولید شده، پشتیبانی تولید و خرید و تأمین مواد اولیه، نیازمند اطلاعات دقیق می‌باشند. ادعا می‌شود اطلاعات تهیه شده توسط سیستم‌های حسابداری مدیریت، نیازهای اطلاعاتی مدیران را به اندازه کافی برآورده نمی‌سازد، زیرا مراحل تهیه گزارش‌های مالی در سازمان‌ها به نحوی است که اطلاعات، به موقع و به روز نبوده و حجم انبوه داشته و در نتیجه برای تصمیم‌گیری مدیران در جهت برنامه‌ریزی و کنترل مناسب نمی‌باشند. (لیگال و گراهام[1]، ۱۹۹۳).

در صورتی که اطلاعات بدست آمده توسط سیستم حسابداری صنعتی به موقع و قابل اعتبار نباشد، نمی‌توان برآورد صحیحی از سود داشت. مهم‌تر این‌که، مدیران قادر نخواهند بود نسبت به ترکیب بهینه نهادهای تولید و ساختار قیمت‌گذاری، اتخاذ تصمیم نمایند. (هاول و براون، ۱۹۸۷)[2].

امروزه بسیاری از سازمان‌های تولیدی از تکنیک‌های اتوماسیون تولید در سطح بسیار بالا استفاده می‌کنند و روش‌های حسابداری صنعتی همچنان جهت نظارت بر این سیستم‌های پیشرفته، مورد

1. Lgall & Graham
2. Howell. & Brown.

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

استفاده قرار می‌گیرد در حالیکه شک و تردیدهایی اساسی در مورد کارایی آن‌ها در رابطه با سیستم‌های مذکور وجود دارد (کاپلان، ۱۹۸۴)[1].

با افزایش اتوماسیون کارخانه، مسائل و مشکلات حسابداری صنعتی در رابطه با تعدیل سرمایه‌گذاری‌ها، هزینه تولید و سنجش عملیات، آشکارتر و بزرگ‌تر می‌نماید (هندریکس، ۱۹۸۸)[2]. از نیمه قرن بیستم به بعد، پیشرفت اندکی در حسابداری صنعتی رخ داده است (کاپلان، ۱۹۸۹). پیشرفته‌های ایجاد شده در حسابداری صنعتی که در اوایل دهه ۱۹۲۰ میلادی روی داد، پس از آن متوقف شد. علی‌رغم این که تولیدات از حیث کمیت و بهبود شیوه‌های طراحی در حال افزایش بودند، انتظارات عمومی‌نیز بر این بود که حسابداری صنعتی نیز با موازات تحولات ایجاد شده در فرایند تولید، متحول شود در حالی که هیچ‌گونه نوآوری قابل توجهی در تکنیک‌های حسابداری صنعتی حاصل نشده است (کاپلان، ۱۹۸۴).

مدیران اگر دریابند که اطلاعات تهیه شده توسط سیستم حسابداری در فرایند تصمیم‌گیری آن‌ها مربوط تلقی نمی‌شود، معمولاً آن را نادیده گرفته و به ایجاد منابع اطلاعاتی جایگزین که برایشان ارزشمندتر است، تمایل نشان می‌دهند. (امانوتل واتلی، ۲۰۰۳)[3].

از طرف دیگر عدم آگاهی مدیران نسبت به اطلاعات و ایده‌های جدید حسابداری و گذشته فکری که مدیران با آن خو گرفته‌اند نیز بر محدودیت کار می‌افزاید. در یک سیستم حسابداری مناسب، در صورت فقدان آموزش برای تجزیه و تحلیل و استفاده بهینه از سیستم، جهت دستیابی به اهداف مورد انتظار، ممکن است مدیران به گمراهی اطلاعاتی سوق داده شوند. همین طور ممکن است مدیران به دلیل آموزش ناکافی در زمینه استفاده از سیستم، نتوانند به طور کامل از اطلاعات حاصل از سیستم حسابداری بهره‌مند شوند (داگدال، ۱۹۹۰)[4].

دامنه اطلاعاتی که در حوزه حسابداری صنعتی تهیه می‌شود بسیار گسترده است اما بخش عمده‌ای از اطلاعات مورد نیاز مدیران که در تصمیم‌گیری‌های آتی آن‌ها اهمیت دارد را می‌توان از طریق تکنیک‌های خاصی نظیر تنظیم بودجه جامع و یا هزینه‌یابی تفاضلی فراهم نمود.

در این تحقیق سعی گردیده دیدگاه مدیران در زمینه سودمندی اطلاعات حاصل از سیستم حسابداری صنعتی مورد بررسی قرار گیرد و مشخص گردد که آیا اطلاعات مذکور نیازهای اطلاعاتی مدیران را تأمین می‌نماید.

1. Kaplan.
2. Hendricks.
3. Emmanuel & Otley.
4. Dugdale

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

## ۳. پیشینه تحقیق

تحقیقات زیادی در سایر کشورها در زمینه نگرش مدیران در رابطه با اطلاعات حسابداری صنعتی انجام شده است که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌گردد.

هال و براون[1] (۱۹۸۷) مطالعه‌ای در خصوص میزان رضایت استفاده کنندگان از اطلاعات مربوط به هزینه‌یابی محصول، انجام دادند. یافته‌های تحقیق نشان داد بیش از ۵۰ درصد پاسخ‌دهندگان از سیستم‌های هزینه‌یابی موجود و معیارهای ارزیابی ناراضی بوده‌اند.

لیگال و گراهام[2] (۱۹۹۳) در تحقیقی تحت عنوان نگرش مدیران در زمینه اطلاعات حسابداری به بررسی این نکته پرداختند که آیا اطلاعات سیستم هزینه‌یابی جذبی نیازهای مدیران اجرایی را برآورده می‌سازد یا خیر. نتایج تحقیق نشان داد که مدیران علی‌رغم مشکلات جاری، از اطلاعات حسابداری صنعتی رضایت داشته و از آن استفاده می‌کنند.

سونسون و فلیشر[3] (۱۹۹۶) به بررسی میزان سودمندی اطلاعات سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت در فرآیند تصمیم‌گیری مدیران پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که مدیران مالی عموماً این نوع اطلاعات را مفید تلقی می‌نمایند اما این برداشت در میان مدیران اجرایی کمتر به چشم می‌خورد.

در ایران تحقیقات اندکی در زمینه نگرش مدیران و میزان استفاده آن‌ها از اطلاعات حسابداری صنعتی انجام شده است. عمده‌ترین این تحقیقات به شرح زیر می‌باشد:

بهرامفر و رسولی (۱۳۷۷) استناد مدیران به اطلاعات حسابداری و رابطه آن با تصمیم‌گیری مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق نشان داد مدیران مذکور از اطلاعات حسابداری استفاده می‌کنند.

نوروش و صادقیان (۱۳۷۸) این موضوع را که آیا اطلاعات حسابداری مدیریت توسط مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فرایند تصمیم‌گیری و کنترل عملیات مورد استفاده قرار می‌گیرد یا خیر، بررسی نمودند. نتایج این تحقیق نشان داد که اطلاعات مذکور توسط مدیران مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نمازی (۱۳۸۲) یک تحقیق تجربی در زمینه استفاده مدیران صنایع استان فارس از اطلاعات حسابداری صنعتی انجام داد. نتایج تحقیق نشان داد که اولاً مدیران مذکور از اطلاعات حسابداری صنعتی به میزان زیادی استفاده نموده ، ثانیاً وجود یک سیستم حسابداری صنعتی مدرن را در سازمان، الزامی می‌دانند.

1. Hawell & Brown
2. Lgall & Graham
3. Swenson & Flesher

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

## ۴. فرضیه‌های تحقیق

تحقیق حاضر دارای سه فرضیه به شرح زیر بوده است:

- *فرضیه اول:* مدیران صنایع استان چهارمحال و بختیاری در تصمیم‌گیری‌های خود، از اطلاعات حسابداری صنعتی استفاده می‌کنند.
- *فرضیه دوم:* اطلاعات تهیه شده در سیستم هزینه‌یابی تفاضلی، نیازهای اطلاعاتی مدیران واحدهای صنعتی استان چهارمحال و بختیاری را برآورده می‌سازد.
- *فرضیه سوم:* اطلاعات تهیه شده در فرایند تنظیم بودجه جامع، نیازهای اطلاعاتی مدیران واحدهای صنعتی استان چهارمحال و بختیاری را برآورده می‌سازد.

## ۵. روش تحقیق

جهت جمع‌آوری اطلاعات لازم برای آزمون فرضیه‌های فوق از پرسشنامه استفاده شده است. سؤالات پرسشنامه براساس فرضیه‌های تحقیق طرح شده‌اند. برای تعیین سؤالات مربوط به هر یک از فرضیات تحقیق ابتدا مطالعات انجام شده خارجی و داخلی در زمینه کاربرد اطلاعات حسابداری صنعتی در فرایند تصمیم‌گیری مدیران در حوزه اطلاعات هزینه‌یابی تفاضلی و بودجه جامع، جمع‌آوری شد. پس از تعیین معیارهای اساسی و اولویت‌های اصلی اطلاعات حسابداری صنعتی در حوزه‌های هزینه‌یابی تفاضلی و بودجه جامع، این عوامل به صورت مجموعه‌ای سؤال، در یک پرسشنامه درج گردید. اعتبار پرسشنامه با استفاده از روش روایی ظاهری[1] تعیین و محتوای سؤالات پرسشنامه توسط چند تن از متخصصان و اساتید حسابداری بررسی و نهایتاً پرسشنامه اولیه براساس نظریات فوق اصلاح و پرسشنامه نهائی تنظیم شد. سؤالات پرسشنامه شامل دو بخش، یکی سؤالات عمومی(میزان تجربه و تحصیلات فرد پاسخ دهنده) و دیگری سؤالات تخصصی بود. سؤالات تخصصی شامل ۲۱ سؤال بسته در سه سطح «الف»، «ب» و «ج» بود. سؤالات سطح «الف» سؤالات کلی در زمینه ضرورت وجود حسابداری صنعتی و نیاز به اطلاعات این بخش بوده است.

از سؤالات مندرج در این بخش به منظور آزمون فرضیه اول استفاده شده است.

سؤالات سطح «ب» شامل سؤالاتی در زمینه اطلاعات مربوط به هزینه‌یابی تفاضلی و تأثیر آن در فرایند برنامه‌ریزی و کنترل بوده است که به منظور آزمون فرضیه دوم طراحی شده است. سؤالات سطح «ج» نیز شامل سؤالاتی در زمینه اطلاعات مربوط به بودجه جامع و تأثیر آن در فرایند برنامه‌ریزی و کنترل بود که به منظور آزمون فرضیه سوم طراحی شده‌اند.

اطلاعات کلی در مورد سؤالات هر سطح در جدول (۱) درج شده است.

1. Face Validity

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

**جدول۱) توزیع عوامل و سؤالات پرسشنامه**

| ردیف | سطح سؤالات | تعداد سؤالات | شماره سؤالات |
|---|---|---|---|
| ۱ | الف | ۵ | ۱ تا ۵ |
| ۲ | ب | ۷ | ۶ تا ۱۲ |
| ۳ | ج | ۹ | ۱۳ تا ۲۱ |
| جمع سؤالات | | ۲۱ | |

پاسخ‌دهندگان برای پاسخ گویی به سؤالات تخصصی، ابتدا با اعلام نظر موافق یا مخالف نسبت به سؤالات مطرح شده در هر سطح، اظهار نظر نموده و سپس با استفاده از یک نظام امتیازدهی میزان اطمینان خود را نسبت به پاسخ ارائه شده، بیان می‌کنند. منظور از نظام امتیازدهی در این تحقیق، انتخاب عددی از اعداد مندرج در پیوستاری است که در ذیل هر سؤال پرسشنامه، ارائه گردیده است. پیوستار مورد استفاده دارای امتیازهایی از صفر تا ۹ بود. امتیازدهی در روی این پیوستار به سمت خانه شماره ۹ بیانگر اطمینان بیشتر نسبت به پاسخ ارائه شده و حرکت به سمت خانه صفر به معنای اطمینان کمتر نسبت به پاسخ داده شده می‌باشد.

## ۶. جامعه آماری و نحوه انتخاب نمونه

جامعه آماری این پژوهش، مدیران شرکت‌های تولیدی واقع در شهرک‌های صنعتی استان چهارمحال و بختیاری در طی سال ۱۳۸۵ می‌باشند. با توجه به اطلاعات مربوط به این شرکت‌ها بعضی از واحدهای صنعتی مذکور از نظر میزان سرمایه بسیار کوچک محسوب می‌شدند لذا شرکت‌هایی که میزان سرمایه ثبت شده آن‌ها کمتر از یک میلیارد ریال بوده به منظور انتخاب نمونه حذف گردیدند و در نتیجه کل مدیران شرکت‌های واجد شرایط برای مطالعه به ۱۸۰ مورد، کاهش یافت. جدول شماره۲ تعداد شرکت‌های موجود و منتخب را بر حسب نوع شهرک صنعتی آن نشان می‌دهد.

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

**جدول ۲) تعداد شرکت‌های موجود و شرکت‌های منتخب در هر یک از شهرک‌های صنعتی استان چهارمحال و بختیاری**

| ردیف | نام شهرک صنتعی | تعداد شرکت‌های موجود | تعداد شرکت‌های منتخب |
|---|---|---|---|
| ۱ | شهرک صنعتی شهرکرد | ۱۷۵ | ۱۰۳ |
| ۲ | شهرک صنعتی بروجن | ۱۰۵ | ۵۱ |
| ۳ | شهرک صنعتی لردگان | ۱۵ | ۷ |
| ۴ | شهرک صنعتی سامان (۱) | ۱۵ | ۵ |
| ۵ | شهرک صنعتی سامان (۲) | ۱۱ | ۱ |
| ۶ | شهرک صنعتی سفید دشت | ۷ | ۵ |
| ۷ | شهرک صنعتی جوشقان | ۶ | ۲ |
| ۸ | شهرک صنعتی بلداجی | ۶ | ۲ |
| ۹ | شهرک صنعتی هفشجان | ۶ | ۲ |
| ۱۰ | شهرک صنعتی بن | ۴ | ۱ |
| ۱۱ | شهرک صنعتی فرخشهر | ۳ | ۱ |
| ۱۲ | شهرک صنعتی تیشنیز | ۲ | - |
| ۱۳ | شهرک صنعتی فرادنبه | ۲ | - |
| ۱۴ | شهرک صنعتی دستگرد | ۱ | - |
| جمع | | ۳۵۸ | ۱۸۰ |

برای مدیران کلیه شرکت‌های منتخب (شرکت‌های با سرمایه یک میلیارد ریال یا بیش از آن) پرسشنامه ارسال شد. در مرحله اول، تعداد ۲۹ پرسشنامه تکمیل شده، دریافت شده نظر به این‌که تعداد پرسشنامه‌های دریافتی کم بود، در مرحله بعد پیگیری‌های لازم از طریق برقراری تماس تلفنی و مراجعه مستقیم به محل شرکت‌ها و مذاکره با مدیران آن‌ها، بعمل آمد. با انجام پیگیری‌های مذکور مجدداً تعداد ۲۷ پرسشنامه تکمیل شده دریافت گردید و لذا جمع پرسشنامه‌های دریافتی به ۵۶ عدد رسید. در مرحله بعد با مطالعه پرسشنامه‌های دریافتی تعداد ۶ پرسشنامه به دلیل عدم پاسخگویی به اکثر سؤالات و یا عدم انتخاب گزینه موافق یا مخالف و یا عدم درج میزان اطمینان بر روی پیوستار مربوطه، حذف گردید و نهایتاً ۵۰ عدد پرسشنامه قابل استناد به منظور تجزیه و تحلیل آماری به دست آمد. به منظور بررسی عدم تفاوت بین پاسخ‌های داده شده در طی دو مرحله جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، از آزمون «مان- ویتنی[1]» به عنوان یک ابزار آماری استفاده شد. برای انجام آزمون، پرسشنامه‌ها براساس مراحل جمع‌آوری آن‌ها به دو دسته تقسیم و آزمون شدند. نتایج نشان داد بین پاسخ‌های اخذ شده در طی دو مرحله، تفاوت معناداری وجود ندارد.

1. man- whitney

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

## ۷. یافته‌های تحقیق

چون پاسخ به سؤالات پرسشنامه تحقیق از طریق بیان «توافق» و یا «عدم توافق» با موضوع مطرح شده در هر سؤال انجام شده است. لذا جامعه آماری تحقیق به دو گروه تقسیم گردیده و می‌توان آزمون دو جمله‌ای را برای تحلیل آن به کار برد. با به کارگیری این آزمون ابتدا مواضع کلی پاسخ‌دهندگان نسبت به سؤالات مربوط به هر یک از مؤلفه‌های تحقیق، تعیین گردید. نتایج این آزمون نشان داد که اختلاف موافقین و مخالفین در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار است. بنابراین پاسخ‌دهندگان اولاً وجود سیستم حسابداری صنعتی و تأثیر آن در بهبود کارایی سازمانی را تأیید نموده‌اند.

ثانیاً محاسبه و گزارش اطلاعات مربوط به هزینه‌یابی تفاضلی را موجب بهبود فرایند برنامه‌ریزی، کنترل و تصمیم‌گیری می‌دانند.

ثالثاً تنظیم و گزارش اطلاعات مربوط به بودجه جامع را منجر به بهبود فرایند برنامه‌ریزی، کنترل و تصمیم‌گیری می‌دانند.

سپس برای تأیید و یا رد هر یک از فرضیه‌های تحقیق از آزمونt تک متغیره استفاده شد. این آزمون براساس امتیازهای تعیین شده توسط پاسخ‌دهندگان بر روی پیوستاری که از صفر تا ۹ درجه‌بندی و به هر سؤال مندرج در پرسشنامه اختصاص یافته بود، صورت گرفت. در این آزمون عدد ۴/۵ به عنوان نقطه بی‌تفاوتی و سطح احتمال معنی‌داری نیز ۰/۰۵ تعیین گردید. بنابراین اگر میانگین نمره سؤالی با پاسخ موافق، بیشتر از ۴/۵ بوده و در سطح احتمال ۰/۰۵ نیز اختلاف معنی‌داری با نمره بی‌تفاوتی ۴/۵ داشته باشد، پاسخ دهنده نسبت به پاسخ موافق ارائه شده، از اطمینان لازم برخوردار بوده است. در مواردی که میانگین نمره هر سؤال، کمتر از ۴/۵ بوده و در سطح احتمال ۰/۰۵ نیز اختلاف معنی‌داری با نمره بی‌تفاوتی داشته باشد، عقیده پاسخ‌دهندگان نسبت به سؤال مورد نظر، از اطمینان لازم برخوردار نخواهد بود. نتایج حاصل از اجرای این آزمون در جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

**جدول۳) خلاصه آزمون فرضیه‌های تحقیق**

| شماره | فرضیه تحقیق | میانگین | معیار انحراف | خطای استاندارد برآورد | مقدار t محاسبه شده | تأیید یا رد فرضیه |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ۱ | مدیران صنایع استان چهارمحال و بختیاری برای حل مسائل مختلف مدیریتی، از اطلاعات حسابداری صنعتی استفاده می‌کنند. | ۷/۷۹۸ | ۲/۳۷۵ | ۰/۲۶۴ | ۲۳/۵۴۷ | تأیید می‌شود |
| ۲ | اطلاعات تهیه شده در سیستم هزینه‌یابی تفاضلی، نیازهای اطلاعاتی مدیران واحدهای صنعتی استان چهارمحال و بختیاری بر برآورده می‌سازد. | ۷/۳۸۶ | ۲/۹۴۶ | ۰/۲۸۵ | ۱۶/۷۸۱ | تأیید می‌شود |
| ۳ | اطلاعات تهیه شده در فرایند تنظیم بودجه جامع، نیازهای اطلاعاتی مدیران واحدهای صنعتی استان چهارمحال و بختیاری را برآورده می‌سازد. | ۶/۹۳۸ | ۳/۳۲۱ | ۰/۵۹۱ | ۱۳/۰۱۶ | تأیید می‌شود |

براساس یافته‌های آزمون، هر سه فرضیه تحقیق تأیید می‌گردد، لذا می‌توان نتیجه گرفت که اطلاعات سیستم حسابداری صنعتی در بخش‌های مورد بررسی (هزینه‌یابی تفاضل و بودجه جامع)، نیازهای اطلاعاتی مدیران را تأمین می‌نماید. در عین حال، آزمون سؤالات سطح «الف» نیز مؤید تأیید نتایج حاصل از آزمون سؤالات سطوح «ب» و «ج» می‌باشد.

برای تعیین تأثیر میزان تحصیلات پاسخگویان بر پاسخ‌های داده شده از آزمون t برای دو گروه مستقل و برای تعیین تأثیر میزان تجربه آن‌ها بر پاسخ‌های ارائه شده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد. نتایج این آزمون‌ها نشان می‌دهد پاسخگویان با سطح تحصیلات و یا میزان تجربه متفاوت، در رابط با سؤالات مندرج در پرسشنامه، دارای نظری یکسان بوده‌اند.

## ۸. نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر تمایل مدیران واحدهای صنعتی استان چهارمحال و بختیاری به استفاده از اطلاعات حسابداری صنعتی در سه گروه زیر مورد بررسی قرار گرفت.

۱. *تأمین نیازهای اطلاعاتی مدیران اجرائی به صورت کلی:* سؤالات این بخش، سؤالاتی کلی در زمینه ضرورت وجود حسابداری صنعتی و نیاز مدیران به این گونه اطلاعات را مطرح می‌کند.

۲. *اطلاعات مربوط به هزینه‌یابی تفاضلی:* سؤالات این بخش، تأثیر اطلاعات به دست آمده از سیستم هزینه‌یابی تفاضلی رادر فرایند برنامه‌ریزی و کنترل مدیران نشان می‌دهد.

۳. *اطلاعات مربوط به بودجه جامع:* سؤالات این بخش به بررسی تأثیر اطلاعات حاصل از تدوین بودجه جامع بر فرایند برنامه‌ریزی و کنترل مدیران می‌پردازد.

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که مدیران واحدهای صنعتی در استان چهار محال و بختیاری ضمن این که وجود یک سیستم حسابداری صنعتی را در فرایند تصمیم‌گیری با اهمیت تلقی می‌کنند از اطلاعات بدست آمده از طریق فرایند هزینه‌یابی تفاضل و بودجه جامع نیز به نحو گسترده در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند. از سوی دیگر نتایج حاصل از تحقیق با نتایج تحقیقات دیگری که در زمینه سودمندی اطلاعات حسابداری صنعتی در فرایند تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و کنترل انجام شده است نظیر تحقیق لیگال و راهام (۱۹۹۳)، نوروش و صادقیان (۱۳۷۸) و نمازی (۱۳۸۲) منطبق و هماهنگ است.

## ۹. پیشنهاد برای تحقیقات آتی

پیشنهادهای زیر برای محققینی که در آینده می‌خواهند در این زمینه تحقیق نمایند، ارائه می‌شود.

۱. بررسی نقش سیستم‌های نوین حسابداری صنعتی نظیر سیستم هزینه‌یابی بر مبنای فعالیت و یا سیستم مدیریت کیفیت جامع در فرایند تصمیم‌گیری مدیران.
۲. بررسی نقش آموزش‌های کوتاه مدت و بلند مدت مدیران در زمینه مبانی حسابداری و تأثیر آن در درک بهتر اطلاعات حسابداری توسط آن‌ها.

## ۹. محدودیت‌های تحقیق

انجام این تحقیق با محدودیت‌هایی رو به رو بوده است که اهم آن‌ها به شرح زیر می‌باشد:

۱. از آنجا که در کشور ما اهمیت تحقیق و پژوهش هنوز برای مدیران و مسئولان واحدهای مختلف شرکت‌ها به خوبی روشن نشده است، از این رو پژوهشگر در جریان کار پژوهش با موانع و مشکلاتی روبرو می‌شود. از جمله بزرگ‌ترین مشکلاتی که در این پژوهش دیده می‌شود، همکاری نکردن افراد پاسخ دهنده در امر پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه بود.
۲. محدودیت ذاتی ناشی از کاربرد پرسشنامه یکی دیگر از محدودیت‌های این پژوهش به شمار می‌رود.

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]

## منابع

بهرامفر، تقی؛ رسولی، والی الـ. (۱۳۷۷) «ویژگی کیفی اطلاعات حسابداری مدیریت و نقش آن در تصمیم‌گیری مدیریت»، *فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ص۱۰۹-۸۶ .

نمازی، محمد. (۱۳۸۲) «بررسی نگرش مدیران واحدهای صنعتی فارس نسبت به حسابداری صنعتی»، *فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ص ۸۱-۶۳.

نوروش، ایرج؛ صادقیان آژیری، قادر. (۱۳۷۸) «تحقیقی پیرامون محتوای اطلاعاتی اعداد حسابداری در گزارشگری دورن سازمانی»، *فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ص ۱۴۴-۱۳۴.

Lgall, D & G, Graham. (1993). "managers' Attitudes to cost Information", *management Decision.* Vol. 31 No.8.

Dugdale, D. (1990). "costing systems in Transition", *Management Accounting*.

Emmanuel, C.R & Otley, D. (2003). Accounting for management control", *Van Nostrand Reinhold, London.*

Hendricks, J,A. (1988). "Applying cost Accounting to Factory Automation". *Management Accounting.*

Howell. R.A. Brown, J.O. Soucy. S.R & A.H. Seed. (1987). "Management Accounting in the new manufacturing", *Institute of management Accounting.*

Kaplan , R.S. (1989). "Advanced managerial Acounting" *Englewood clifs , prentice Hall.*

Kaplan , R.S (1984). "Yesterday's Accounting undermines production" , *Harvard Business Review.*

Swenson , D.W& D, L, Flesher (1996). "Are You satisfied with your cost management system" , *Management Accounting.*

[ Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24 ]